

አስተዳደር ስምበ

ቍናቁ ተግባሪ

3ኛ ክፍል

ሰመ.ን 10 - 12

ብርካዊ

እኩዎች አገልግሎት ታቦብ የምምሮች ከበ የ.አዲ.ኤ.አ.ሪ.ዳ.ሪ.
(USAID) በዘመን ስት ስት ተስተካክለው ሲሆን ዘመን (Save the
Children): መሸጻች ትምህርትን በርድ ትምህርቱ ክልል ትግራይ
ተዳደሪያ ገተተው እየ::

2009 ዓ.ም.

The CC BY license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses>

አስተዳደር ስምበ

ቍናቁ ቴጋር

3^ኛ ካፍል

ሰመን 10 - 12

ብርከቶ

መዝኑ ንመምህራን

እነዚህ መወሰኑ በመስረት ሁኔታ ስርዓት ተዋሱርቱ ዘተዳለው አጋዥ ገባብ እያ:: ተዋሱር
ነዚህ መወሰኑ ተጠቃሚዎች ከእለታት ገባብ የሚሸጠውን ገኩልበብ ይጠፏ መምህራን ወላደን
አድላቹ እያ:: ስለዚህ ነዚህ መወሰኑ ተዋሱር ቅድመ ምንጻብከጥ ይለማ በፊልግጥ እኩል
ጥቅምለው የምዕስበር እነዚህ ተሰጥቶ መምርክት አተማብሩ::-

- ❖ የምድመች ዘይፈየ ካገናት አመካራርች:: ገብኑት:: ተዋሱር ገኩልጥ
አድላቹ::
- ❖ ቅድመ ገባብ የሚችለበት አጥቃው ተዋሱር ስተቶታት ቅድመ የሚሸጠው ከምልስ
ግብሩ::
- ❖ ነዚህ ተከተል በግብኬ ፍህሪ የሚከተሉ አገልግሎት አንብቤ::
- ❖ እባላለሁ መወሰኑ ስተቶታት ይከሉ የሚሸጠው ከምልስ ግብሩ::

አተቶታት ቅድመ ገባብ

ነጂ ቤንታ ቅድመ ምንጻብከጥ እነዚህ ተሰጥቶ
አጥቃት መልሰ::

1 መግዘዣ መግዘዣ ተስተካክ?

2 ተዋሱርት አጥቃው በትልማ ዥ ተመርሱ?

ՀԱՅՐԴ ՀԱՄՊԴԻ

ለለማዋት መಥኑና ከተንበብ ደልያ ደስ ገብረ ታሳካቶ
እናፈተሻት "ከሰራይ ስዓበ" ገብረ ሪሳሰብ አለው ትዕዛፍ
ፈቻቦት:: እኔ ሪሳሰብ ስለ ገብሩና ደማ ታሳካቶና
እንታይ ምግባር ጽምኖች ከተንበብ ወሰነት:: እብ ቅሬን
አብ ቦረሻቦች ወጪዎች ደማ ነኝ ትዕዛፍ ሲሆን እለ
ከተንበብ ይመረቻ::

ነቱ "እስረም ስዓት" ነበል ሪሳስ ዘላው ተፈጥና ካብ ከፍ
ዘበለቶ ከይና በወጣ ተንጻሬ ነበረታ:: ነቱ ተፈጥና ፊል
ግዢ እንዲባ እኩ እንተዋደኝቶ አቀራረባ ተሳሳቸ አገያ
ዶስ ስለ ነበላ ደጋማ ክተኑበበ ይመረታ:: ክልተ ግዢ
እንዲባ ምስ ወደኝነት ደጋማ ካብ በርካኔ ወረቅነት አውሳኔ
መዘከር ምስክርና ይመረታ::

ስለማዋኑ ካብቱ መዘከር እትወስ኏ሉ ወረቅነት በሆዳባ
እቱ እንዲባ ገረሰቦች ቅዱም ነገር ዘድልያ ከም
ዘዕተወስኑ እረጋገዢት:: ነቱ ክተኑበበ በምዕከኝ መዕክፈ
ናብ ዘነበር መለሳ ካብቱ በተ ዴባብ ወዕት:: በሆዳባ እቱ
ዘንበበች ታሳቢቶ እናአሰቦች ደጋማ ናብ ገዢኑ አምርካች::

ስለማዋት ፎብ ገዢና እንደትታምልስ አብ መንገዶች ታክሽተይ
ካወ ምስ መከተሉቸ እናተጣዎት ሰላ ተረክቶች ይው-
በለት፡፡ “ወተኞኑ አብ በረ ይዕበየኑ ተነጋጋስ ለመሆኑ ይኩ
እንታይ ከይኑ በይተወበየኑ?” በለት ዓስመራ ክባዎት ምስ
ፈሳያች፡፡ “እሽበ ክዳውንቱ ቁይሩ ካብ ገዢ መግለጫ ፎብዎ.
ክባዎት መግለጫ?” በለት፡፡

“የዘ በንበብዎ “እስራይ ስዓበ” ተብል ተፈጥሮ
እንተዘጋጀ ግኅ አብዎ እያምተረክበን” በለት፡፡ ሲለማዋት
ፍብ ገዢ እናሻድት ይመግ በሃቦኑ ለምሳሌ ሲመራ ካወ
ትተከሰበ ነበረት፡፡ ሲመራ ካብ በት ተሞህርጾቸ ቁክሙ-
ክወዕናን ታክሽለ ተምሂራይ መረጃዎ ክናይድ ከም በደልይ
ዘከረት፡፡

ወገኖች ስለማዋጥና ስመራን

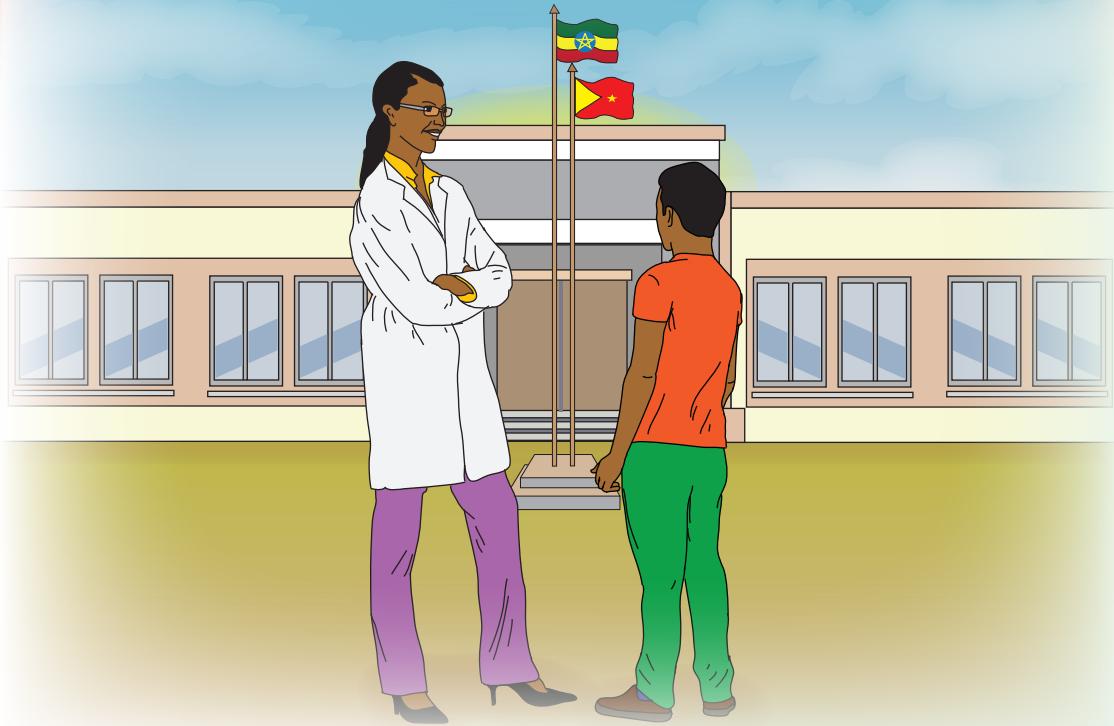
ስመራ ክብ መሳዘዣ ተፈልግ ገዢ እንትከው ስለማዋጥኑ
ነቱ ዘዴሩ አድራሻ ነገር እናንበረት ልማት:: ስለማዋጥኑ አፍተኛ
እንታይ ይሳ ተንበስ አለኝ አለ እናቀተተ ማምኑ¹
ምዕቅ ይመራ:: ስለማዋጥኑ ቅልጠና መልሰ ስለዘረሱያ
ይመ ነቱ እተንበስ ይፈሩና የሽርሽር ክብ ጥቃኑ ካኩ
በለ::

“ለመሆኑ አገባ ይስ ገብረ ተፈጥሩ እንበብዏ በዘመኑ እኔ
እንበብዏው አሳይ ከብ በዚሁም የንብብ አለም፡፡ እብ
በተ ጥሩ በዚሁ አለሽ በረከብዏው ተፈጥሩ ”እስራይ
አዋጅ” ገብረ ሪሳይ ነይሩም፡፡ ትክክለዋ እኔ ተፈጥሩ
እንታይ ማሸጂ ከከፍልኩ እንተደለም አቅራቢዎች ቅል
እተው!” በላት፡፡

“የደረሰኩ እንተደረሰለጥኩ እንታይ አለ ቅል
ከኩሉው? አቅራቢዎች እንታይ ከም ገብረበዏ ገለዕለይ
በደረሰኩ ዓይነቶ” በላ ስሙራ፡፡ ለለማዋት ከነታት ስሙራ
ይስ ስለ ዘይበለ ከድመለሰትለ ነቱ በዚሁም መዘዘር
ጥንበብ ቀበሌ፡፡ ስሙራ ተንስ አለ ከተማሪ እያ አለ
እንተተዘቦም፡ ለለማዋት ግኝ ጥርቃም በላት፡፡

ለመረ ነዋዕ ተወስኝ መልሰ. ስለ ገዢነት ምስተ
ዘዋጀበት-ለ አቶ ከም በስማዕማቅ ገዢለ፡፡ “ስለማዋት-
አፍተኛ ገዢ ተሸከ በአገንሰ ይዢ-ን እንበር በበአዘነ
ከገባር እየ” እለ ዝማ ቅል አተው፡፡ “ስመረ አውይ
እማንካ ዓይ ምስተ እኔ በከፍለኩ ክት-ሳነይ ምሬንካ ቅል
በኩተውኩ” በስት ሰለማዋት ክተሩዋግዕ ዝሆኝ፡፡

“እብት “እስራር ስዓት” በብል ይሳናኝ ተመክር ታላማ
አንቀጽ በተግበረ ተምህራይ እንዲበ:: እኔ ተምህራይ
እኩ መቃመርታ ታላማ አጠቃቃማ ግዴ ከመይ ከም
ዘዳለው እያደልጥን ነይሩ:: ከለ ግዴ እኩ ቅድሚያኑ
በረከቦ ነገር ይትግበር ከም በነበረ ይገልፎ” በለት::

በዚህ ወረዳ እንታይ ክስርአት ከም በለምን መግባብ
ከም በለርአቶን ስለ ዘመኗልው ይቻላም ነይሩ:: በተደረጋሚ
ዕም ገዢ እንተይሰራቱ ፍጤ በት ተምህርቱ ስለ ተክክል
እንታይ ከም በብል ይጨኑዋ ነበሩ:: ከነታት እኔ
ተምህራይ ባተክታተለ መምህራዊ ተልሆነ አጠቃቃማ ወረዳ
ዝክናልው መክረከሩ::

እኩል ተምህርና ምክንያት መምህሩ ምለኩል በምለኩል እብ
ተማባር ከወሰኖ ከም ነገባኩል ምስ በፊደል ተስማይቷል::
እኔኩል እሉ ይመጣ ነቶም በድልየም ነገሱት እብ ወረቅት
በበካደ እናዘርዘሩ ከነፌር ድመረ:: ጊዜ ለመጥና ነቶም ከም
ዘድልየው በአመነሰው ጽጥራታት በበካደ ምስ ወርዘሩ
በቅድም ለዓቢ ልሳድር እቅመጠዋ::

ከብኩል ነቶም ያጋጋሙ ገተማበረምን እብ ቅድመቻት
ዘቅመጠዋን ጽጥራታት በተተሰ ማዘዣ ከም በድልየም
ፈለም:: ነቶም ተልና ተልና እናበለ ገተማበረም
ንጥራታት ይመጣ ወጪኩል ማዘዣ ከም በወሂቦም ሌሎም::
ቀሳሉ ነቶም ጽጥራታት መቋቋል እብ ለደቋ እስኬና
ፍጠትን መምህር ከደ::

እኔን መምህር እንታይ ከም በአሰባን እንታይ ከም
በገበረን ክንፈስለን ስለ በአተቋ በበካድ ዘርዝሩ
አረዳኝ:: እኔን መምህር ነቶም እብ ችልማት ዘዴላዋጥ
ንጥራቻት ፊል በካድ ጥስ ተሻጻተለ አገሮን ከም
በተቀባዩ ገለፅ:: በደረሰራኝ ነዚ ችልማት አጠቃቃማ ገዢ
ናብ ተግባር ካውልም ከም በግባኝ አዘጋጅሁ::

እኔ ተሞሃራይ ነኔ ችልማት እንተከናወቅ ከም በተቀዥተ
ስለ በአመነ እንት-ት-ግብር እውን ከም በዕወት አመነ::
ነኔን መምህር አመሰንኑ ዝማማ በታክክል እናዘለለ ዓብ
ገዘኑ እምርሱ:: እብ መንገዶ ዝማማ ሰኞን ችልማት አገሮ
በዘመኑ ገዢ እንተይተጠቃሚል ከም በአሰራ ዘከራ::

“እኔ ተምሃራይ አብች ሀስናድኑ ትልሱ አጠቃቃማ ግዢ
ከመይ ዘበሰ ዓጥራታት አርዘን” በለ ስሙራ፡፡ ስሙራ ነት
ስለማዋት ሀልዕስትለ ታሪክ ሰለ ዘረተው ከሳ ክሳብ
እትነገር ትዕዛዕቱ ሲከነ፡፡ “የዘበሰ ክፍል እኔ ዕንታ
ደና እኔ ክብ ስዕስ ዓጥራር በነገሩ እንደያ!” በለት
ስለማዋት፡፡

ልለማዋጥ ካብቱ ገዢአሸቻ መዝከር በተወሰነ አሳስ
በምንባብ ነቱ ቅም ለገድ ምግለፅ ይመራት፡፡ እኔ
ተምህራይ ቅድሚያ ፍጤት ተምህርቱ ምክፈ በተዘረም
ነገሩት ካብቱ ትልሚ እናንበብ ከተማበር ይመራ፡፡ ነዚ
እንደተማበር ደማ ነቱ በተከት ወዘን አርስቶ በነበረ ዕየር ገዢ
በእቅነት ክስርአት ከኩ፡፡

እኔ አብ ቅድሚያ መምህራንን ተምህርን እንታይ አል
ምክንያት ከም በቅርቡ በእርሱች በነበረ ደንብመቱ
ደማ መጽሐነት ለኩ፡፡ መምህራን በበእቅነት ለውጭ
የምዕስ ከምዕስ ምስ ለእየ ክብረታት ወይ ይመሩ፡፡ እኩም
መብረታት ወይ ነቶም በትልሚ በሕዝም ጉጥራታት
ከተማበር ተወስኝ ቁይል ፈጠራለሁ፡፡

እኔ ተምሃራይ ካቶ በት ትምህርና ምስ ተመለሰ
በትግባርም ጥጥፈታት እውን እኔ ትልማት አስፈላጊ እያ::
ድሳሰ ትምህርና ቤትግባርም በምባል እኔ በተዘዘሩ
ጥጥፈታት ደማ ካቶም በብመዓልቱ ቤተመሄርም
ደጋጋሙ ከዚንበ ይመረ:: እኩ. ደማ እኔ ከፍለ በመሄበ
ፈተናቻት በሞላለ ጥናምልስን ለዕላ ወልኩት
ጥናምነዋበን እናኩለ::

እኩ. ተምሃራይ እኔ ጥናምነዋበም እኔ ትልማት
በተዘዘሩ ጥጥፈታት እውን ከም በለው ገለዥ እያ::
ከብቶም ከትግባርም ቤተለያም ደማ ቤተቀመሌም
ነገሱት በጣብኩ ምክን በበል ይርከብ:: በመሰረት
ትልሙ ደማ ካቶም ቤትድናም ከዳውንቱ በስርዓት ዓዲኑ
ከቅምጥ ይመረ::

እኔ ተምህራይ ትልሱ አጠቃላፊነት ማዣ ከዚ አስፈላጊን
አብ ተግባር ከዚ ዘመን ዓለም ዓይነት አገልግሎት::
በታላሚ እብ ዘመኖች ተከተሉ እቅድት ክፍውንቱ
አብ ዓይነት እናደርሰዋ ይከተሉ ነው:: ዓይነት አገልግሎት
ለጥም እብ ዓይነት ገደጋበያዎች ክፍውንቱ በበካሪ እልፋለ
በዘመኑ ዓይነት ተሞተል ነው::

በብመናልቱ ደማ እንታይ ክስግዢኩ. እናበለ ክከታት
ባዕለ ቅሰቦ ተኩሉ. ማይ ከስተርድን ሌሎች፡፡ ነቱ
አብ መረዳ አርከብ መደቀሰ ፍይሳ፡ ቅደም ቅፈትውም ከልቦ.
ደማ እናከሰበ ከዕርድ ድመራ፡፡ ዓይደ አፍቱ ነቶም
አብ ገኩታይ አዋ ገረክቶም ስናይ ተማሳት ስለ
ገፈተውቶም ገኩዕስቴም እድሩፈረቶ፡፡

በደክሬኑ ነቶም ገተማበደም ነገሬት አይ በካሂ
እናዘዝረ አብ ወረቅት እስፈርም፡፡ ቁጥር ነቶም አብ
ትራማ እስፈርም ነገሬት ገተማበረለም ማሳታትን
ዘረዝቦም ወዕኩታትን ተከራ፡፡ ነቶም አሳጣት አዋዲዕ
ምስ ወደኩ እንታይ አበል ርእስ ከም አሁን እንተካለብ
”እስፈር ስዓበ” ገኩበለም ዓይደ አፍቱ መኩረቶ፡፡

እዚህ አማካናን ተለያኑን ዘፈ.ወያዝናየም ተማሳራት
በተተካት ተያጭሮ ከፈልጎችምን ከተማብሩምን
ይግባኝ:: ስለዚ እስረዱ ስዓቦ ቢሮል ሪሳሰ እንተሂሳብ
አንበቦም ከይከልፋው ከገበርም እያ በምባል ይመ
አኩመኖቶ:: በቴ ፍጤታ አዋጅ በልዕላቶ አሳቢ ስለ
ዘተሰማምዎ ይመ ”እስረዱ ስዓቦ” በዘበል ሪሳሰ ተከራይ::

ወሳነ ለለማዋጥና ለመረጃ

ለመረጃ በቴ መሳጠ ማንታ እንደ ስለ ተተክተሰ “ለለማዋጥና
አዋጅ ቁል እተው ገበልከኬ አቅም እኩ:: እንዲቆ
እውን አቅሙም ቁል እተውከኬ:: እነ እድልያ በምኑኑ
እስራ ጽሕሰብ ይልዋ እያ!” በለ:: ለመረጃ እስር እቴ ቁልዓ
ከም ነሰቦ በምግለዥ ለለማዋጥና እንደ ሲጠስ በለቸ::

ሰለማቃትን ስመራን ነኝ የዕለታዊ መረጃ ተዘጋጀ
በትልሆነ ገብዕሙያውን ተግባራት ፊል በአዲ ክዘርዘሩ
ይመሩ:: ነቶም የድልየና አበላዎም ተግባራት ይመ
እናተካጋዣ እስከ ተሳታፊው እመከራከሪያው እስፈሩ::
እስ ኮፍለውያ ትልሆነ ቤትባለዋው ኮተካጋዣዬ እቅንን
ከተካጋዣነትው ጉዳያትን ነፃፈም ማስ እስፈሩ ፍብ
ምድቃስና አምርክር::

አቶታት ይሰራ ንብረ

በመስረት እኔ ማንታ ነዚም ጉልዕብ አቶታት
መልከት::

- 1 እብቱ ማንታ መሸመርታ በትልማት ፍጥምሬት
ገዢመረ መን እያ?
- 2 ትምህርት ትምህር በትልማይ ትመርቻ?
- 3 ከመያ ገይርከም ትልማት ተቆልዎ?
- 4 አፈጻጸም መልእኩቱ እነዚ ተከተሮ እንታይ እያ?

